

Mød millennials – generationen, der vil forandre verden

Af Marcus Rubin

Gruppen mellem 18 og 34 er den største generation siden baby boomerne. Og de vil komme til at præge verden i samme grad. Bare på en helt anden måde. De er vilde med teknologi, elsker deleøkonomi, men tror ikke meget på traditionel politik eller den utæmmede kapitalisme.

Kulden var bidende, det var aften, og der var store snedriver på gaderne i New Hampshires hovedstad Concord. Men trods de barske forhold stod den store gruppe unge der alligevel og råbte 'Feel the Bern', 'Feel the Bern', taktfast igen og igen, mens folk gik ind til valgmødet i byens ishockey-stadion.

Det var et par dage før primærvælget i New Hampshire i februar i år, og kampen mellem favoritten Hillary Clinton og socialisten Bernie Sanders om at blive demokraternes præsidentkandidat var på sit højeste.

Clinton var presset af Sanders, og selv om hun åbenlyst var favorit og havde opbakningen fra partiledelsen på plads, var det krystalklart denne kolde aften, hvor energien og de unge støtte var.

Mens Hillarys støtter var nysseligt klædte bedsteborgere, der mest af alt synes at være der af pligt, brændte de unge Sanders-støtter tydeligvis for sagen.

De troede og håbede, at den gamle senator fra Vermont ville vise sig som manden, der for alvor kunne ryste op i det politiske system. Omkalfatre det fuldkomment og rens ud i det korrupte og dysfunktionelle Washington.

Og i de tidlige primærvælg var de unge heller ikke i tvivl om, hvor krydset skulle sættes. I de tre første primærvælg – Iowa, New Hampshire og Nevada – stemte mere end 80 pct. af vælgerne under 30 år på Bernie Sanders.

Trods støtten fra de unge endte Bernie Sanders som bekendt ikke med at blive demokraternes præsidentkandidat. Clinton gik til syvende og sidst af med sejren, og Sanders måtte til konventet strække våben og bakke op om sin rival.

Men de unge, der gav Sanders-kampagnen sin energi og til alle eksperter overraskelse formåede at true selve Clinton-dynastiet, forsvinder ingen vegne.

Marcus Rubin er udenrigskorrespondent på dagbladet Politiken.

Mest markant er forskellen dog, når det gælder arbejdsliv, politik og kapitalismen. På alle disse tre punkter er millennials langt mere skeptiske over for det eksisterende og vil gå andre veje.

Millennials' tur

Vi taler nemlig om de såkaldte millennials – tidligere kendt som generation Y. Det er dem, der er født fra omkring 1980 til slutningen af 1990'erne, og som dermed i dag er fra omkring 18 år til midt i 30'erne.

Det er den største generation siden baby boomerne. Alene i USA er der over 80 millioner millennials, klart flere end de omkring 75 millioner baby boomere. På globalt plan er der omkring 1,8 milliarder millennials – alene i Kina er der over 400 millioner.

Valget i USA er første gang, hvor millennials udgør lige så stor en del af vælgerkorpset som baby boomerne, den store generation der har præget og på mange måder domineret både USA og resten af verden det sidste halve århundrede.

Nu er det millennials' tur, og ligesom de nu aldrende boomere vil de med stor sikkerhed forandre verden.

Dels ganske enkelt i kraft af deres antal – de store tals lov gælder også for generationer – men i høj grad også fordi de brænder af energi og ønske om at lave tingenes tilstand om.

Set gennem deres unge øjne går det nemlig ikke særligt godt.

Allerede ved valget i 2008 var det også dem og deres entusiasme for Barack Obamas løfter om håb og forandring, der gav ham den massive valgsejr over John McCain. Men Obama levede ikke op til forhåbningerne, og de unges entusiasmen blev afløst af skuffelse over, at Obama ikke for alvor gjorde op med

bankernes magt, og at uligheden stadig galoperer derudaf.

Den brusende kapitalisme er kommet ud af kontrol, føler mange millennials. De forsøgte første gang at gøre op med systemet med Occupy-bevægelsen for fem år siden, men trods den massive medieinteresse, som besættelsen af Zuccotti Park i Manhattan gav dem, lykkedes det ikke for alvor at ændre noget.

Liberale og frisindede

Men kommer tid, kommer som bekendt ofte råd, og et af de afgørende karakteristika ved millennials er, at de er liberale og frisindede – nærmest socialistiske efter amerikanske standarder.

Frisindet gør sig blandt andet gældende i forhold til homoseksualitet – en undersøgelse foretaget af Pew Global Attitudes Project fra 2013 viste, at unge mellem 18 og 29 år i stort set alle de 30 undersøgte lande støttede homoseksuelles rettigheder mere end ældre. En undersøgelse foretaget af *Financial Times* samme år viste også, at de som gruppe er betydeligt mindre religiøse end deres forældre.

Mest markant er forskellen dog, når det gælder arbejdsliv, politik og kapitalismen. På alle disse tre punkter er millennials langt mere skeptiske over for det eksisterende og vil gå andre veje.

Det er der flere grunde til. For det første er unge traditionelt mere idealistiske end ældre – kynismen og skuffelsen over, at der ikke sker noget, er endnu ikke sat ind, og drømmen om at skabe en bedre verden bruser stadig i deres årer.

Men for det andet og måske vigtigere

tror de unge meget mindre på systemet – og især kapitalismen.

Deres definerende begivenhed var finanskrisen i 2008, hvor bankerne og finanssektoren fik verdensøkonomien til at balancere på randen af et totalt kollaps, men alligevel selv stort set klarede frisag og nu tjener endnu mere styrtende summer til sig selv.

Samtidigt med at Europa endnu ikke for alvor er kommet ud af krisen, er langt størstedelen af væksten i USA gået til de aller-allerrigeste – ifølge nogle studier har den rigeste én pct. taget mere end 90 pct. af velstandsstigningen de senere år. At det ikke er særligt rimeligt, bæredygtigt eller retfærdigt synes selvindlysende for de fleste millennials.

Samtidigt er de unge på begge sider af Atlanten blevet ramt hårdere af både krisen og de politiske forandringer i de senere år.

Mens de unge under 40 år i Danmark havde en nettoformue på 33.000 kr. i 1997, har de nu i gennemsnit en gæld på 40.000 kr. Vel at mærke en udvikling, der er sket sideløbende med, at boligpriserne er steget voldsomt, og den gennemsnitlige dansker over 60 år har fået en nettoformue, der er 200.000 kr. større.

Veluddannede og arbejdsløse

I Europa er ungdomsarbejdsløsheden i mange sydeuropæiske lande på over 30 pct., og også i USA har de unge båret broderparten af byrden efter krisen – deres lønninger er faldet mere end nogen andre grupper, og deres arbejdsløshed er steget.

Alt dette er sket samtidigt med at uddannelsesniveaulet er steget.

Millennials er den bedst uddannede gruppe i verdenshistorien – men samtidigt har kombinationen af globalisering

og stadig hurtigere teknologisk udvikling gjort det uhyre svært for dem at få fast fodfæste på arbejdsmarkedet.

Flere og flere af dem tilhører det såkaldte prekariat, en veluddannet underklasse af løst tilknyttede freelancere og kortidsansatte, der ganske vist har masser af frihed og fleksibilitet, men også stor usikkerhed, dårlig eller ikke-eksisterende pensionsopsparing og generelt lavere løn.

Ifølge den amerikanske nationalbank er lønningerne til unge steget 60 pct. langsommere end gennemsnittet i de sidste syv år. Det rammer især hårdt i USA, hvor mange nyuddannede kæmper med en stor studiegæld – priserne på uddannelse er steget langt hurtigere end inflationen de senere år.

Men det er ikke så meget kun, at de unge føler sig snydt af systemet og af egne egoistiske interesser vil have en større del af kagen. De vil lave systemet om – sådan helt grundlæggende.

Den digitale generation

De er født digitale – de fleste af millennials kan ganske enkelt ikke huske en verden før internettet og mobiltelefoner. Skellet mellem online og offline giver meget mindre mening for dem end for ældre, og de er bogstaveligt talt altid på.

Et studie foretaget af *Financial Times* i 2013 viste, at de på globalt plan er online mindst seks timer om dagen – et tal, der formentlig kun er steget yderligere siden. Rent personligt betyder det, at den mest attraktive branche for dem er teknologi.

Ifølge en rapport udarbejdet af Bank of America Merrill Lynch vil næsten 20 pct. af alle millennials i USA helst arbejde i Google. Derefter kommer Apple, der foretrakkes af 13 pct., og Facebook, som står som nummer ét hos 9 pct. Mere end

fire ud af ti unge amerikanere vil dermed helst arbejde hos en af de tre high-tech giganter.

I USA er millennials allerede den største gruppe i arbejdsstyrken, og de senere år er der skrevet umådelige mængder af konsulentrapporter om, hvordan virksomhederne tiltrækker og ikke mindst fastholder dem. Modsat tidligere generationer, der satte loyalitet og sikkerhed i ansættelsen højt, kan de fleste millennials ikke forestille sig at blive ret længe i det samme firma.

En undersøgelse fra revisions- og konsulentfirmaet Deloitte viste tidligere i år, at over halvdelen – 54 pct. – helst vil sige deres nuværende job op i løbet af de kommende to år. Samtidigt går de mere end tidligere op i virksomhedernes sociale og etiske profil og er meget fokuseret på at kunne forfølge egne idealistiske mål efter arbejdstiden.

Globaliserede og mindre patriotiske

Men det er ikke kun professionelt at online-livet præger millennials.

Det har også gjort dem mere globaliserede, ideen om at være begrænset til, hvad der er lige omkring dem, føles fjernt og underligt. Det afspejler sig blandt andet i en langt større villighed til at flytte.

En tredjedel af alle amerikanere siger, at de vil overveje at flytte fra USA, men blandt millennials er 55 pct. klar til at flytte. Mobiliteten er modsvaret af en klart reduceret lokalpatriotisme.

Da Gallup i år spurgte om patriotisme, svarede 64 pct. af de midaldrende og ældre amerikanere, at de var 'ekstremt stolte' af at være amerikanere, mens kun 43 pct. af millennials var stolte af deres land. De var ikke nødvendigvis ustolte, men begrebet betød bare ikke så meget for dem.

Millennials er den bedst uddannede gruppe i verdenshistorien – men samtidigt har kombinationen af globalisering og stadig hurtigere teknologisk udvikling gjort det uhyre svært for dem at få fast fodfæste på arbejdsmarkedet.

Millennials er også meget mindre fokuseret på at eje ting. De er flasket op med deleøkonomi – de streamer deres musik, lejer lejligheder gennem Airbnb og bruger Uber eller delebilordninger snarere end ejer noget selv.

Tendensen er mest udtalt i USA, hvor eksempelvis de 21- til 34-åriges andel af alle bilkøb er faldet fra 38 pct. til 27 pct. Men tendensen kan også spores tydeligt herhjemme. Mens 56 pct. af de 25- til 29-årige havde ejerbolig i 1985, var tallet i 2014 præcis halvdelen – kun 28 pct.

Og også senere slår effekten igennem – blandt dem i 30'erne er andelen af bolig-ejere i samme periode eksempelvis faldet fra 70 pct. til 53 pct.

Til gengæld er millennials vilde med teknologi. 7 ud af 10 mener, at den hastige teknologiske udvikling er godt for alle, og at globaliseringen er en god ting. Til gengæld er de mere bekymrende for miljøet og ser klimaforandringerne som et stort problem.

Trods lighederne er der naturligvis også forskelle fra region til region, når det gælder millennials. I Europa, der længe har døjet med lave fødselsrater, udgør gruppen en mindre del af befolkningen end i USA – 24 pct. af den voksne befolkning var millennials i EU sidste år ifølge en undersøgelse foretaget af Pew Research. I USA er tallet 27 pct., og også internt i EU svinger antallet af unge meget – fra 28 pct. i Polen til bare 19 pct. i Italien. Ikke overraskende er utilfredsheden med status quo klart

størst i Sydeuropa, der er blevet ramt hårdest af den økonomiske krise. I Grækenland er det således kun seks pct. af millennial-generationen, der mener at udviklingen i deres land går i den rigtige retning.

I Tyskland, den klare økonomiske vinder i EU efter indførelsen af euroen, er 55 pct. af de unge tilfredse. Men bag de unges tilfredshed lurer dog også i de velstillede dele af Europa en klar erkendelse af, at udviklingen ikke er perfekt – i samtlige EU-lande mener et klart flertal af de unge, at deres børn bliver fattigere end de selv.

Og ligesom i USA er den europæiske ungdom langt mere åben over for at flytte til andre områder eller lande. De er vokset op med EU's Erasmus program og har enten selv læst i et andet land eller kender en masse som har, og de er meget mere indstillet på internationalt samarbejde end de ældre generationer.

En tendens, der blev klart understreget af Brexit-afstemningen i Storbritannien i juni. Her stemte mere end 80 pt. af de unge mellem 18 og 24 år for at blive i EU, men blev nedstemt af de ældre, der havde den stik modsatte holdning – mere end 60 pct. af vælgerne over 60 år stemte for at forlade det europæiske fællesskab.

Mistilliden til det politiske system

Et andet fællestræk er en udtalt mistillid til det politiske system og dets muligheder

for at ændre samfundet. En undersøgelse foretaget tidligere på året af tænketanken Policy Solutions viste eksempelvis, at kun omkring halvdelen af millennials i Østrig, Polen og Ungarn havde tillid til det politiske system.

I et land som Bulgarien troede to tredjedele af de unge ikke, at det nyttede noget at stemme.

Tilsvarende er det i USA, hvor millennial-generationen ser ekstremt skeptisk på de to store partier. Næsten halvdelen – 48 pt. – af millennials i USA identificerer sig således hverken med demokraterne eller republikanerne, men tilhører gruppen af såkaldt uafhængige vælgere.

Det er omkring dobbelt så mange som i USA generelt og kan indvarsle en helt anden tid. Men først skal millennials dog nok blive gladere for at stemme – en af de afgørende forklaringer på, at briterne stemte sig ud af EU, og Hillary vandt over Bernie Sander, var, at stemmetallene for de ældre var langt højere end for millennials – der dermed tabte afstemningerne.

Vil de fremover i højere grad komme til stemmeurnerne – eller holder de fast i, at der er andre og bedre måder at forandre verden end gennem traditionel politik? Ingen ved det – næppe de unge selv. Men alt tyder på, at de på den ene eller anden måde vil forandre verden.

○ ○ ○